

Zenové Moudrosti

鏡本無垢
鏡亦非空

OBSAH

Úvod	
I. Buddhovská přirozenost	3
II. Zenová stezka	10
III. Prst ukazující na Měsíc	17
IV. Meditace	23
V. Buď tady a teď	27
VI. Osvícení	32

ÚVOD

Zakladatelem buddhismu byl indický světec ze 6. století před Kr., známý pod jménem 'Buddha' neboli 'Probuzený'. Mistři, kteří ho následovali, jsou známi jako patriarchové. V pořadí osmadvacátý indický patriarcha se nazývá 'Bódhidharma', přičemž toto jméno označuje 'Znalce Cesty'. Bódhidharma vycestoval v 6. stol. n.l. do Číny, kde podnítil vznik radikální školy buddhismu nesoucí název 'čchan'. Ve 12. stol. n.l. se tato škola dostala do Japonska, kde začala být známá jako 'zen', a tento název proslul.

Tato sbírka zenových citací je hlavolam, neboť tajemství zenu leží za slovy. Zen je přímá zkušenost toho, jaké to ve skutečnosti je. Zen je osobní cesta k osvícení, na jejímž konci hledající zjišťuje, že tu není žádná osoba a že tu nebyla žádná cesta. Zen je v podstatě znalost své myslí, aniž by k tomu byla použita jediná myšlenka.

Zen znamená žít svůj život tak, že je životu ponechána volnost žít si ve své přirozenosti. Zen je ochota nedávat ničemu přednost. Zen je mimořádný tím, že není nijak zvláštní. Pochopit zen znamená přijmout paradox - nalézt jednotu, která obsahuje všechny protiklady. Zenoví mistři jsou svatokrádežní a hrubí, překračující všechny meze. Zesměšňují zenové učení a jeden druhého, neboť osvícení není něco, co lze naučit, ale co lze jen přímo zakusit. Zen nemůže být pochopen myslí, neboť právě samotnou mysl je třeba si uvědomit. Tyto myšlenky velkých zenových mistrů nejsou důmyslnými teoriemi či filozofií, jsou medicínou. Trpíme nemocí iluzorní oddělenosti. Věříme tomu, že svět je plný samostatných věcí, když ve skutečnosti to vše je jeden vzájemně propojený celek. Zakoušíme sebe sama jako vědomé kožené vaky, žijící si svůj smrtelný pomíjivý život, kdežto ve skutečnosti jsme věčné univerzální vědomí. Izolovanost je choroba a zen je léčebný prostředek.

T. Freeke

I. BUDDHOVSKÁ PŘIROZENOST

Zen nás učí, že nejsme pomíjivými smrtelníky, za které se považujeme. Jsme nezrozenou buddhovskou přirozeností. Vše, co mysl chápé jako samo o sobě existující, není nic než myšlenka v myslí. Je to iluze. Buddhovská přirozenost je ryzí vědomí a nic než to. Idea představující to, co jsme, je falešné já - jedná se o naše ego. Je to jako mrak, který zakrývá prázdnou oblohu naší ryzí buddhovské přirozenosti - což je naše pravá totožnost. Víme, že v nepřítomnosti této ideje chápeme sebe sama jako prázdnotu čirého vědomí. Dospěli jsme k pochopení, že všechny věci, včetně našich oddělených identit, jsou podněcovány jediným vědomím a tím jsme my. To je osvícení.

Buddha a všechny živé bytosti nejsou nic než
projev jediného vědomí. Není tu nic jiného.
CHUANG-PO

Buddhovská přirozenost, Já všech bytostí, je prostá
Pravda. Vezmeme-li to od Buddhů až po hmyz,
jedná se o vidoucího, slyšícího, hýbajícího se.
BASSUI

“Po nespočet věků se vědomí nikdy nezměnilo.
Nikdy nežilo ani neumřelo, nepřišlo
ani neodešlo, nic nezískalo ani nic
neztratilo. Není čiré ani zakalené,
dobré ani zlé, minulé ani budoucí,
pravé ani falešné, mužského ani žen-
ského principu. Není určeno
výhradně mnichům ani laikům,
starým ani mladým, mistrům ani
idiotům, osvíceným ani neosvíceným.
Není podřízeno příčinou a následkem
a nebojuje o osvobození. Podobně jako prostor, i ono
nemá formu. Nemůžeš je vlastnit a nemůžeš je ztra-
tit. Hory, řeky či skály mu nepřekáží. Ale toto vědo-
mí je nepopsatelné a je obtížné ho zakusit. Nejedná se

o vědomí smyslového vnímání. Kolik lidí se pokusilo
hledat toto vědomí, třebaže je to právě toto vědomí,
jež už dalo život jejich tělům. Toto vědomí je jimi
samotnými, avšak oni si to neuvědomují.”
BÓDHIDHARMA

Když byla mistru Tung-šan položena otázka:
“Dokážete pozorovat mysl někoho jiného za
pomoci své vlastní mysli?”,
odpověděl: “Dokážete pochopit jinou mysl,
aniž byste poznali podstatu své vlastní mysli?”

Podstatou mysli je Buddha. Není
tu žádný další Buddha. Nejsou tu
žádní další Buddhové. Nejsou tu
žádné další podstaty. Podstata je
čirá, průzračná a prázdná. Nemá
vůbec žádný tvar a vzhled.

Užíváte-li mysl za účelem vymyšlení konceptů,
pak minete podstatu a jste staženi v omezené
formě. Nezrozený Buddha však nemá co do činění
s připoutaností k formě.

CHUANG-PO

Ti, kdo hledají Buddhu mimo své vlastní bytí,
jsou jako děti bohatých rodičů,
které si nevzpomněly na svůj domov.

BASSUI

Světlo vědomí obepíná celý vesmír.

PAN-ŠAN

Ikkjú navštívil umírajícího studenta a zeptal se ho,
zda potřebuje jeho pomoc.

Tento muž odvětil: "Nic nepotřebuji. Chystám se
právě vstoupit do neměnnosti." Ikkjú mu na to
řekl: "Pokud si myslíš, že jsi něco, co někam
vstupuje, pak ještě potřebuješ moji nauku."

"Mistr Bassui zúžil celé buddhistické učení do
jedné fráze: "Pochopit svoji vlastní přirozenost je
buddhovstvím." Když byl tázán, jak lze vhlédnout
do své vlastní přirozenosti, mistr Bassui na to
ihned odvětil: "Právě teď! Kdo se ptá?"

"Student se zeptal mistra Bankeie:
"Jak bych mohl vyléčit svůj úděsný duševní stav?"
Bankei na něm chtěl, aby mu ho ukázal.
"Nemohu ti ho ukázat jako cokoliv dalšího,
protože mě tento stav přepadává neočekávaně,"

vysvětlil mu student.

Bankei mu odpověděl: "To není tvoje pravá
přirozenost, tak co na tom.

Kdyby to byla skutečná podstata tvého bytí,
pak by tě doprovázela napořád."

"Svedená mysl je peklem.

Pakliže je mysl zbavena klamu,
je zemí Buddhů.

Když mysl vytváří představu o tom,
jak má vypadat,

pak jsou lidé svedeni a jsou v pekle.

Ti, kdo se usadili na stezce

buddhovství,

nepoužívají mysl k vytváření předsta-
vy o mysli, a jsou tudíž vždy v zemi
Buddhů."

BÓDHIDHARMA

"Lidé se děsí vyprázdnit svoji mysl.

Bojí se, že budou pohlceni prázdnotou.

Neuvědomují si však, že jejich vlastní mysl je
prázdná."

CHUANG-PO

“Zde je nedotčené Já - tvé prapůvodní vzezření.
Zde je krajina tvého rodiště - prázdná a krásná.”
JÜAN-WU

“Světští pošetilci hledají neobvyklé mistry.
Neuvědomují si však, že jejich vlastní vědomí je
mistr.”

BÓDHIDHARMA

Zakoušíme dualitu v životě,
protože jsme zmateni
myšlenkami.
Probuzený spatří jedinou
Skutečnost ve chvíli,
kdy je neomezen
představami.

CHUEJ-NENG

Přijmeme-li fakt,
že ego je uměle vykonstruovaná iluze,
pouze pak kráčíme po Buddhově Cestě.

DÓGEN

Student se běžel pochlubit svému mistrovi,
neboť se domníval, že realizoval prázdnotu.

“Nyní nemám žádnou myšlenku.”

Mistr mu odpověděl:

“Proč se tedy necháváš vyvést z míry pod váhou
této představy ‘bezmyšlenkovitosti’?”

ZENOVÝ PŘÍBĚH

Pošetilý student považoval svého mistra za živoucího Buddhu. Jednoho dne si však mistr sedl na jehlu - vyskočil a vykřikl bolestí ‘óúú’. Student byl zklamán a usoudil, že mistr přece jenom nedosáhl plného osvícení. Když student odcházel, mistr poznamenal: “Jak politováníhodné. Kdyby si tak dokázal uvědomit, že ani já, ani jehla a ani ‘óúú’ nikdy ve skutečnosti neexistovaly.”

“Je to přítomné všude.

Není tu nic, co by to nemělo v sobě obsažené.

Avšak pouze ti, kdo předtím zasadili semena
moudrosti,

budou schopni to nepřetržitě vidět.”

DÓGEN

“Student se zeptal: “Co je mysl?”

Mistr odpověděl: “Mysl je Buddha.”

Student řekl: “Děkuji ti. Nyní chápu.”

Mistr odpověděl: “Nyní, když to chápeš, ti povím pravdu.

Není tu žádná mysl a žádný Buddha.”

Šokovaný student vykřikl: “Proč jsi tedy řekl:

“Mysl je Buddha?”

Mistr vykřikl: “Musel jsem zastavit brekot dítěte.”
ZENOVÝ PŘÍBĚH

Vzdej se představy ‘já existuji’.

IKKJÚ

II. ZENOVÁ STEZKA

Osvícení je spontánní realizace své ryzí buddhovské přirozenosti. Osvícení není něco, co lze získat pro sebe sama. Je to naprostá neúčast iluze ‘já’. Hnat se za osvícením je přesný opak toho, co je třeba dělat. I když osvícení nemůže být vynuceno, zklidněním mysli, otevřením srdce, pokorným přijímáním věcí, upřímností a nepřipoutaností se zenoví studenti pročišťují, a tak se uvolňují ze spárů odděleného ega. Podobně jako mraky zmatku, rozehnané na otevřené obloze, je stejně tak i iluze ‘já’ rozptýlena a pak je zjevena přirozená jasnost osvícení.

“Konečně pochop to, co se ti nepodařilo pochopit v minulých životech. Osvobod’ v tomto životě toto opakovaně se rodící tělo. Dávni Buddhové byli předtím, než došli k osvícení, stejní jako dnešní lidé. Dnešní lidé jsou v okamžiku, kdy jsou osvíceni, stejní jako dávni Buddhové.”

RÓJA

ČTYŘI VZNEŠENÉ PRAVDY UČENÉ BUDDHOU

I. Život je utrpení.

II. Zdrojem utrpení je osobnost a její touhy a připoutanost.

III. Existuje možnost, jak rozptýlit utrpení.

IV. Tato možnost se nazývá ‘Osmidílná stezka’ neboli

Přesné pochopení;

Správné myšlení;

Vhodná řeč;

Upřímný postoj;

Vhodná životospráva;

Opravdová snaha;

Skutečná bdělost;

Patřičné soustředění.

Jakmile se snažíte dojít k osvícení,
pak i přesto, že váš život je rozptýlen do mnoha
různých směrů,
se vaše veškeré životní podmínky vyladí natolik,
že se stanou praktickou součástí uskutečnění
osvícení.

DÓGEN

“Známý čínský státník a básník navštívil mistra
Dorina a zeptal se ho:

“Jaký skrytý význam má buddhismus?”

Dorin odpověděl:

“Nedělej nic zlého, pouze konej dobro.”

Státník vykřikl: “Co? To by dokázalo říci i tříleté
děcko.” Dorin odpověděl: “Tříleté dítě to možná
je schopné říci, ale dokáže to osmdesátiletý stařec
uskutečňovat?”

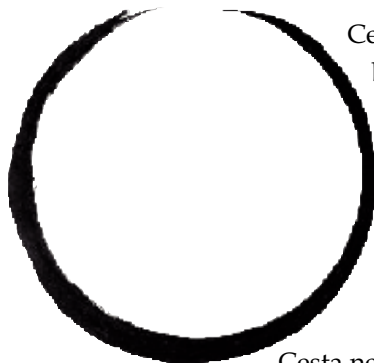
ZENOVÝ PŘÍBĚH

“Jedna stará čínská žena živila po dvacet let jedno-
ho mnicha, který meditoval v malé boudě, kterou
mu nechala postavit. Jednoho dne byla zvědavá,
zda tento mnich došel k nějakému pokroku, a tak
zaměstnala krásnou dívku, která přišla mnicha

navštívit. Stará žena dívce přikázala, aby se k
němu měla, a tak dívka mnicha hned objala a
svůdně ho žádala o mazlení. Zeptala se ho: “Tak
co bude?” Mnich jí odpověděl: “Veškeré teplo je
 pryč. Jsem jako starý strom, rostoucí na studené
skále v zimě.” Když to stará žena vyslechla, velmi
ji to pobouřilo. Živila jsem tohoto podvodníka
dvacet let a on ti neprojevil sebemenší vlídnost!
Nebylo zapotřebí, aby byl vášnivý, ale trochu sou-
citu by mohl vyjádřit.”

Poté ho stará žena už nikdy nenakrmila.”

ZENOVÝ PŘÍBĚH

Celý svět je bránou ke svo-
bodě,
ale lidé nechtějí skrze ni
projít.

CHUEJ-WEJ

Cesta není obtížná pro ty,
co si nevybírají.

SENG-CCHAN

Současní studenti na Cestě mají povrchní cíle svého usilování a nedostatečné povahové vlastnosti. Nepřemýšlejí o velkých záhadách života a smrti. Neustále chodí za učiteli, ale dostat se na kloub věcí nedokážou. Pouze se starají o svůj vztah k učiteli a zajímá je, jak slavný je jejich učitel.

BASSUI

Když studujete zen a hledáte buddhovství,

nehledejte jej jako cíl. Pokud to tak máte, bude se vám tento cíl ještě více vzdalovat.

DÓGEN

Jste-li kající, dostane se vám neviditelné pomoci od osvícených bytostí.

Měli byste se svěřit v mysli a svým konáním Buddhům.

Toto důvěrné sdělení má takovou sílu, že dokáže spálit kořen hříchu.

DÓGEN

Hakuin byl ostatními chválen za svůj spořádaný život, dokud však jednoho dne neotěhotněla mladá vesnická dívka, která tvrdila, že právě Hakuin je otcem jejího dítěte. Vesničané se kvůli tomu rozzlobili. Když se dítě narodilo, přinesli jej Hakuinovi a nakázali mu, aby se o ně staral, protože bylo jeho. Hakuin odpověděl: "Když to tak je, proč ne?" a ujal se děcka a staral se o ně. Po roce dívka přiznala, že skutečným otcem dítěte je vesnický mládenec a to donutilo vesničany, aby se zahanbeně vypravili k Hakuinovi a vyžádali si dítě nazpět. Když ho navštívili, pověděli mu, že není otcem tohoto dítěte, a Hakuin řekl: "Když to tak je, proč ne?" a vzdal se dítěte.

Prohlédni si stromy, které poskytují ptactvu
vyvýšené místo na sezení, a když odlétají, neprosí
je, aby se vrátili, a ani netouží, aby je už nikdy
neopustili. Pokud dokáže být vaše srdce stejné
jako strom, pak jste blízko Cesty.

LANGJA

Pozoruji požitkářské lidi, jak promarníují své živo-
ty; ničí se svou nekonečnou žádostivostí;
hledají uspokojení, nalézají ovšem zoufalství.
Jejich potěšení je pouze krátkodobé.
Jeden den pociťují nebeskou radost,
a pak se deset dní zmítají v pekelných mukách.
Připoutání k mlýnskému kamenu svýma vlast-
níma rukama,
jako opice lapající po měsíčním svitu na hladině
jezera, řítí se do víru;
uchvácení tímto bezcílným světem utrpení.
Péče o ně mi nepomůže.
Nemohu zastavit pláč, slzy se řinou dál.

RJÓKAN

Vzdáte-li se dobrovolně sebe sama,
pak jste obdarovali ostatní tím největším darem.
BÓDHIDHARMA

III. PRST UKAZUJÍCÍ NA MĚSÍC

Zenové učení je jako slovo
'tichost', které přeruší ticho,
aby k němu přitáhlo naši
pozornost. Zen vyplňuje
mysl ideami, které přivedou
naši pozornost k prázdné
mysli, kterou zen obsahuje.
Zenové učení se přirovnává
k prstu, ukazujícímu na
Měsíc. To proto, aby si stu-
dent nespletl prst s Měsícem. Zenoví mistři neustále ničí sebe a své
učení. Sútry nazývají 'odpadky' a slavné mistry 'starými kecaly'.

Mistr Lin-ti nazýval samotného
Buddhu 'dírou v zadku'! Takové
výstřední chování nás upozorňuje,
že jediné, na čem skutečně záleží,
je, abychom sami zakusili Pravdu
přímo.

“Rád bych vám dal něco prospěšného,
ale v zenu nic takového nemáme.”

IKKJŮ

Student se zeptal mistra
Čang-ťinga:
“Jaká cesta vede
ke správnému úsilí?”
Mistr odpověděl: “Odkud jsi přišel?”

“Pokud chcete pomocí mysli zakusit a pochopit
skutečnost, pak vězte, že nepochopíte ani svou
mysl, ani skutečnost.

Pokud chcete zakusit a pochopit skutečnost
bez použití mysli, pak vězte, že pochopíte
jak svou mysl, tak skutečnost.”

BÓDHIDHARMA

“Stejně jako se může hmyz usadit kdekoli kromě
místa, kam šlehají ohnivé plameny, tak se i omeze-
ná mysl může spojit se vším
kromě transcendentální moudrosti.”

PAJ-ČANG

To, co se nazývá učení Buddhy, není učení Buddhy.
DIAMANTOVÁ SÚTRA

Skutečnost nelze vysvětlit přirovnáním,
protože neexistuje nic, k čemu by se skutečnost
dala přirovnat.

PAJ-ČANG

Cesta je v podstatě pro každého stejná. Jejím základem je probuzení, aniž by to však bylo dosažení cíle cesty. I vyřčení slova ‘probuzen’ vytváří vlny na klidné hladině. Ještě víc to platí u nauky a proslavů. Jestliže držíte něco přebývajícího, nemůžete spočívat ve skutečnosti, a jste tudíž izolovaní od zdroje.

BASSUI

Transcendentální je neměnné.

Pokud na to ukážete, odvracíte se od toho.

TONGAN Č’

Nehledej pravdu. Prostě přestaň posuzovat.

SENG-CCHAN

Nesmyslné žvanění o probuzení zatarasuje Cestu.
IKKJŮ

Neslyšel jsem ani o jednom Buddhovi, ať už
z minula či nyní, který by došel k osvětlení prostřednictvím posvátných modliteb či studiem
písma.

BASSUI

“Všechna slovní učení jsou dobrá jen k vyléčení
nemoci. Různé druhy nemocí si žádají rozličné
léčebné prostředky.

Proto se někdy říká, že tu je pouze Buddha,
a někdy se naopak tvrdí, že tu není žádný
Buddha. Správné učení vyléčí nemoc.

Pokud léčebné prostředky zaberou, učení je pravé.
Pokud nevyléčí nemoc, učení je falešné.

Pravé učení se může stát falešné, pokud vytváří
názory. Falešné učení se může stát pravé, pokud
zničí falešné představy.

Nemoc není nic než iluze, takže i veškeré léčení je
také iluzí.”

PAJ-ČANG

Mistr Hógen se zeptal mnicha: “Pohlédni
na tento velký starý kámen. Myslíš si, že
je uvnitř nebo vně tvé mysli?” Mnich
odvětil: “Podle buddhistického učení je
vše projekcí mysli, takže usuzuji, že je
uvnitř mé mysli.” Hógen poznamenal:
“Nezmohlo tě vláčet sem a tam tak těžký kámen.”

“Student se zeptal mistra Bassuie: “Jak dokážete
rozeřídit pravdivé prohlášení od prohlášení
falešného?” Mistr odpověděl: “Zda je prohlášení
pravdivé nebo falešné, záleží na srdci sdělovatele
a ne na slovech, které pronese. Není-li tady ten
dotyčný, o němž se mluví, není možné ti to říci.”

“Šestnáctiletá dívka jménem Sacu došla k probu-
zení poté, co studovala s mistrem Hakuinem.
Jednoho dne ji její otec uviděl, jak sedí na nějaké
bedně a medituje. Táza se jí: “Co to děláš?” Mladé
děvče odvětilo překvapenému otci:
“V této bedně je socha Buddhya. Zaveď mě na místo,
kde neexistuje žádný Buddha, je-li tu však nějaké.”

Když se unavím myšlením,
procházím se bezcílně lesy
a sbírám plné hrsti květů.

RJÓKAN

“Chcete-li mít užitek ze čtení
súter, pak nejprve musíte probudit mysl, která je
čte. Školometské studium vůbec žádnou pomoc
neposkytne. Úžasná přirozenost vaší mysli, nemě-
nící se po nezapočítaných věcích, je podstatou všech súter.
Abyste pochopili tuto podstatu, naslouchejte
kvákání žab, vzdouvání větru, padání deště - to
vše hovoří úžasným jazykem ryzí přirozenosti.
Plachtící ptáci, plovoucí ryby, tekoucí voda, plující
oblaka jsou soukolím otáčející se ryzí přirozenosti.
Jestliže jednou zaslechnete nevyslovitelnou sútru,
pak se před vámi zjeví nebesa jako sútry, jež jsou
plná zlatých slov, jasných a samozřejmých.”

BASSUI

Když byl mistr Wensui dotázán: “V jakém písmu
lze nalézt veškeré Buddhovo učení?”, odpověděl:
“Toto písmo je neustále recitované.”

IV. MEDITACE

Pojem ‘zen’ je odvozen ze sanskrtského slova ‘dhjána’, což je označení pro ‘meditaci’. Zenoví studenti prostřednictvím meditace utiší své myšlenky a začnou si uvědomovat prázdnou mysl, která je obsahující. Stejně jako se částky špíny usadí v zakalené vodě na dně sklenice, když se s ní přestane třást, a voda se tak stane průhledná, tak se i myšlenky usadí, jestliže mysl není znepokojena, a vědomí se stane čiré. Ale zen není meditace. Stát se chlapákem v meditaci a dokázat sedět ve vzpřímené pozici bez ustání několik dní není zen. Potom se jedná prostě jen o nové ego, zabývající se duchovnem. Zen je jen tehdy, když zde není žádné já.

“Cestujete z místa na místo v zemi
Buddhů, je-li mysl vždy prázdná.
Cestujete z jednoho pekla do jiného
pekla, pokud je mysl neustále v
pohybu.”

BÓDHIDHARMA

Najdi tichost obsahující myšlenky.

HAKUIN

Přebýváte-li ve vnějším světě dobra a zla, a přesto jste bez myšlenek, jež by rozrušovaly srdce - to je meditace. Přebýváte-li uvnitř sebe a znáte svoji vlastní pravou přirozenost a nejste-li od toho odváděni - to je meditace.

CHUEJ-NENG

Chcete-li dospět ke svému bytí tím způsobem, že se pokoušíte zastavit činnost, pak vězte, že právě toto úsilí vás vyplňuje činností.

SENG-CCHAN

“Meditace je nádrž moudrosti a zahrada blaženosti. Je jako čirá voda - smývá prach touhy. Je to krunýř, který chrání před zlými choutkami.

Nemusí se vám podařit dosáhnout stavu ne-činění, ale i tak

kráčíte na své cestě k osvícení. Když vyvstane vzrušující zmítání podobné vzdouvajícímu se prachu zastírajícímu slunce, pak to déšť může zmírnit, vítr intelektuálního vhledu to může rozptýlit, ale jen meditace to odstraní navždy.”

CHI-SHA DAIŠI

Ma-cu žil jako asketa a cvičil se v meditaci. Mistr Chuaj-žang se ho zeptal: “Co děláš?” Ma-cu mu odpověděl: “Snažím se dosáhnout probuzení.” Chuaj-žang sebral kus kamene a začal ho brousit. “

Co děláš?”, zeptal se Ma-cu.

Chuaj-žang odpověděl: “Snažím se z toho šutru udělat zrcadlo.”

Ma-cu řekl: “Z kamene se nikdy jeho obroušením nestane zrcadlo.”

Chuaj-žang na to: “Žádná meditace z tebe neudělá Probuzeného.”

Student se jednou zeptal mistra Rugana:

“Jaký je tvůj buddhismus?”

Mistr mu odpověděl:

“Dát čerstvé ovoce do košíku, jenž nemá dno.”

“Lidé provádějí nespočet složitých praxí v naději, že se jim dostane tolik nezměrných duchovních zásluh, jako je zrníček písku v řece Ganzu; ale ty jsi ve své podstatě již v každém směru dokonalý. Nesnaž se zvětšit dokonalost bezvýznamnou praxí. Je-li vhodná příležitost k provádění praxe, pak ji nech uskutečnit. Když vhodná chvíle uplynula, nech praxi být.

Pokud si nejsi absolutně jistý tím, že mysl je Buddha, a pokud jsi připoután k ideám dosažení zásluh z duchovní praxe, pak věz, že tvé myšlení je založené na omylu a není v harmonii s cestou. Provádět složitě duchovní praxe je zárukou postupného pokroku; ale věčné Probuzení není Probuzením postupných kroků. Prostě se probud' do jedné Mysli, a pak tu nebude absolutně nic, co je třeba dál získávat. To je skutečný Buddha.”

CHUANG-PO

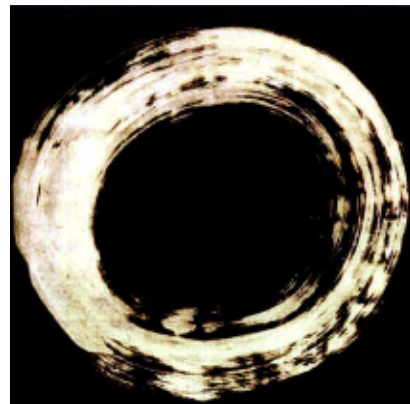

“Pokoušet se zbavit zvyků pocházejících z připoutanosti k formě, aniž by došlo k pochopení své vlastní přirozenosti, je jako snažit se zbavit se snu v době spánku. Chtít rozptýlit sen prostě patří k samotnému snu. Vědět, že to je sen, je také součástí snu. Je jedno, jak moc se snažíte něco ve snu nalézt, stejně to nikdy nenajdete.”

BASSUI

V. BÝT TADY A TEĎ

Osvícení se nemůže přihodit v budoucnosti, ale pouze tady a teď. Zen nás nutí, abychom zcela porozuměli přítomnému okamžiku, který jediný je skutečností. Zen je nalezen v samozřejmosti. Je to uvědomění si obyčejnosti. Je to zakoušení plnosti smyslů, neomezených myslí, která se zabývá myšlením. Je to radování se ze stále se měnící bujnosti existence. Je to úžas v přítomnosti zázraku života. Je to pozorování věcí - takových, jaké jsou. Je to probuzení do přirozenosti buddhovství - přítomnosti, jež je stále přítomná.

Nemůžeš bránit času v běhu. Když se něco událo,
proč se v tom dosud myšlenky nimrají?

RJÓKAN

Tchou-c' se zeptal mistra Cchuej-weje: "Jaký je
stěžejní princip buddhismu?" Mistr mu odpověděl:
"Povím ti to později, až tu nikdo nebude. Později,
když byli sami, student opět položil Cchuej-wejovi
tuto otázku. Mistr odvedl studenta do bambu-
sového háje, ale ani tam nic neřekl. Student na
něho začal naléhat a chtěl odpověď. Cchuej-wej
zašeptal: "Pohlédni, jak vysoké jsou tyto bambusy!
A jak nízké jsou ty, co jsou ještě dál!"

Zde to je - přímo nyní. Začni o tom přemýšlet
a propásneš to.

CHUANG-PO

Student se zeptal: "Co je Zen?" Mistr odpověděl: "Je
přímo před tvýma očima." Student se zeptal: "Jak je
možné, že to nejsem schopen vidět?" Mistr odpově-
děl: "Protože máš postoj 'já a mé'." Student se
zeptal: "Uvědomím si zen, když se přestanu držet
představy 'já a mé'?" Mistr odpověděl: "Jestliže tu není
žádné 'já', kdo si potom chce uvědomit zen?"

ZENOVÝ PŘÍBĚH

Kakušin byl první Japonec, který studoval zen
v Číně. Když se vrátil do Japonska, císař ho
požádal, aby ho poučil. Kakušin tiše stál a ani se
nehnul, pak zafoukal jeden tón na flétnu a odešel.

"Buddhismus nemá žádný prostor
pro nějaké zvláštní úsilí. Prostě
buďte obyčejní a nijak zvláštní.
Jezte a pijte, a potom vyprázdňte
svoje střeva a močový měchýř.
Když se cítíte unavení, jděte spát.
Hlupáci si budou myslet, že si
dělám legraci, ale moudří mě
pochopí.

LIN-ŤI

"Jednou se zeptal student mistra Bassuie.
"Myslíte si, že ten, kdo zná svoji vlastní
přirozenost a je zbaven všech klamů, se nedopou-
ští chyb, ani když učiní něco, co je v rozporu
s buddhistickými předpisy?"
Bassui odpověděl: "Jak by mohl ten, jehož činnosti
vycházejí z ryzí přirozenosti, porušit předpisy?"

“Student se jednou zeptal mistra Fenglina: “Máte
požitek ze sexu a z peněz?” On odpověděl: “Jistě,
že ano.” Překvapený student hlasitě namítal:
“Ale vždyť jste duchovní učitel, jak je možné,
že máte požitek ze sexu a peněz?” Fenglin
odpověděl: “Jen málokterí jsou opravdu vděční.”

Když se mistra Pumana zeptali: “Jaký je váš
buddhismus?” odpověděl: “Co je tady a teď?”

Když se mistra Cchao-šana zeptali:
“Co je podstatou buddhismu?”, odpověděl:
“Ta je všude.”

Jednoho dne, když se mistr Tanzan chystal
zesnout, požádal svého pomocníka, aby rozeslal
mnoho pohledů, kde si budou všichni moci
přečíst: “Opouštím tento svět.
Žádné další prohlášení tu nebude. Tanzan.”
Nezískal jsem žádný buddhismus.
Žiji tak, že nechám věci jít svou cestou.

DÓGEN

Užívají si lásky v letním domě,
krásná mladá dívka a starý zenový mnich;
vášnivá objetí a něžné polibky
- nemám pocit, že bych byl v pekle!

IKKJÚ

Hraju si v tomto světě s tímto tělem,
a nepřemýšlím o světě budoucím.

RJÓKAN

Minulost
již pominula.
Přítomnost
nezůstane
přítomností.
Umělé
projektování
budoucnosti
nikdy
nenastane.
PCHANG JÜN

VI. OSVÍCENÍ

Dokonalá prázdnota čirého Vědomí je v zenu absolutní skutečnosti a svět oddělených věcí je klamem, který je skutečný pouze z relativního pohledu. Nicméně osvícení není zamítnutí jednoho a přijetí druhého. Je to obojí a zároveň nic z toho. V osvícení neexistuje žádná dualita. Jako když by se negativní a pozitivní sloučilo, aby se navzájem zrušilo, tak ani osvícený mistr není připoután ani k formě, ani k prázdnotě. Obojí je pociťováno jako pouhé koncepty. Skutečnost je zakoušena přímo. Věci jsou takové, jaké jsou. Nic dalšího není třeba dodávat.

PĚT STUPŇŮ ZENU

1. Pochopení Absolutna: Jednota Bytí je zjevena: základní zdroj všech jevů; zdroj za všemi protiklady dobra a zla.
2. Pochopení Relativna: Spontánní souznění s věcmi, podobně jako pluje prázdna loďka na vodě; otevřená, odvázaná a svobodná.
3. Pochopení Relativna uprostřed Absolutna: Vše je prostoupeno prostorem; objekty a smysly jsou tiché.
4. Pochopení Absolutna uvnitř Relativna: Odraz Měsíce na hladině nebo obraz v zrcadle nemá žádnou existenci, a tak nemůže být zničen a ani nemůže zanechat nějaké zbytky.
5. Pochopení, že Absolutno a Relativno jsou Jedno: Absolutno není prázdnota a Relativno není hmotný podklad; žádné vytěšňování či mínění.

CCHAO-ŠAN

Máš dvě oči proto, abys viděl obojí, jak relativní, tak absolutní. Nedívej se pouze jedním okem, protože pak bys byl viděn neúplně.

PAJ-ČANG

Když se student zeptal mistra Guangfana:

“Co jsem?” mistr odpověděl:

“Je v tomto úplném vesmíru něco, co ty nejsi?”

Jdeš-li po Cestě, neodstraňuj z ní nic, ani smyslové prožitky a myšlenky. Osvícení ve skutečnosti znamená přijmout je zcela.

SENG-CHCAN

Pokud zůstáváš v jednom či druhém mezním stavu, nepodaří se ti nikdy poznat Jednotu.

SENG-CCHAN

Když dojde nevědomá bytost k poznání, stane se svatou. Ale když to chápe svatá bytost, stává se nevědomou.

EKAI

První stupeň výbornosti je dosažen prostřednictvím učení, že zrcadlíci vědomí přítomného okamžiku je váš vlastní Buddha.

Následující stupeň nastává tehdy, když ustane vaše zaujetí zrcadlícím se vědomím přítomného okamžiku. Konečným stupněm je to, když o tom nemáte vůbec žádné představy.

PAJ-ČANG

Ničím nespoutaný jako závan mlhy se vznáším vzhůru, tam, kde chce vítr, abych byl.

RJÓKAN

“Když se praktikanti zenu nedokážou dostat za svět svých smyslových pocitů a myšlenek, pak vše, co dělají, nemá žádnou hodnotu. Avšak odříznutím a uzavřením průchodu smyslů a myšlenek se všechny cesty k univerzální myslí zatarasí, a tudíž pak není možné na ně vstoupit. Původní mysl musí být zkoumána spolu se smysly a myšlenkami. Původní mysl ani nenáleží smyslům a myšlenkám, ani od nich není nezávisle oddělena. Nestavte své pochopení na svých smys-

lech a myšlenkách, ale ani nechtějte mít původní mysl od svých smyslů a myšlenek oddělenou. Nepokoušejte se uchopit Skutečnost potlačením svých smyslových pocitů a myšlenek. Ničím neza-nesená svoboda není ani připutanost, ale ani nepřipoutanost. To je osvícení.”

CHUANG-PO

“Vrátil jsem se do zdroje a úsilí je tatam.

Od začátku zde nebyl nikdo, kdo by něco viděl nebo slyšel. Mimo mé pravé obydlí neexistuje nic.

Řeky klidně tečou a červené květy kvetou.”

KUO-AN ŠIN-JÜAN

Neohraničené nebe meditace.

Jasně měsíční světlo moudrosti.

Pravda zjevená jako věčná tichost.

Tento povrch je čistá lotosová země.

Toto tělo je tělo Buddha.

HAKUIN

Poté, kdy je vše viděno jako Jednota, jsme se vrátili ke Zdroji a spočíváme zde - vždy jsme zde byli.

SENG-CCHAN

Náhlý třesk hromu,
dveře mysli se prudce otevrou
a za nimi sedí starý mudrc,
jehož přirozeností je buddhovství
ve veškeré jeho jednoduchosti.

ČAO-PIEN

“Vně nic dalšího a uvnitř žádné já.
Žádná zbraň k útočení, ani štít k obraně.
Jsem v harmonii s moudrostí Cesty Buddhů.
Kráčím po ne-Cestě, aniž bych se vzdal obyčejné-
ho života. Jevy jsou jako květy rozkvétající na
nebi. Beze jména a bez formy, jsem mimo zrození
a smrt.”

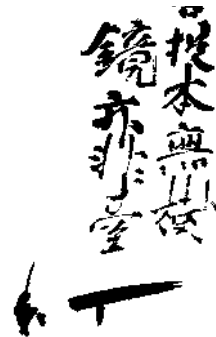
PCHANG-JÜN

“Naše buddhovská přirozenost je zde
od samého počátku.
Je jako slunce vycházející zpoza mraků.
Je jako zrcadlo, které vše dokonale
zrcadlí, jestliže je vyleštěné a navracené
do své prapůvodní jasnosti.”

HOŠAN

„Není tu žádný strom Bódhi;
Bez omezení je zářné zrcadlo;
Kde by mohl zůstat prach
od chvíle, kdy je vše prázdné?“

CHUEJ-NENG

